

Enemmän tuloksia

TEKSTI MARKO YLITALO KUVAT MARIA GRÖNROOS, MARJAANA MALKAMÄKI JA MIIKKA PIRINEN

RAY:n avustusohjelmat kokoavat yhteen järjestöjä, jotka työskentelevät samojen tavoitteiden eteen. Yhdessä toimimalla on syntynyt entistä parempia tuloksia ikäihmisten, lapsiperheiden ja työttömien nuorten hyväksi.

Paikka auki -toiminta tukee muun muassa Kota ry:n toimintaa, jossa sovelletaan seikkailukasvatuksellisia menetelmiä.

Kun Raha-automaattiyhdistyksessä päätettiin koota yhteen toimijoita, joilla on yhteisiä päämääriä, syntyi kolme uudenlaista avustusohjelmaa.

Vuosiksi 2012–2017 rahoitetuista ohjelmista Eloisa ikä toimii ikääntyneiden ihmisten hyvän arjen puolesta, Emma & Elias edistää lasten sekä heidän perheidensä hyvinvointia ja Paikka auki tähtää nuorten työllistymiseen.

Arviointi- ja kehittämispäällikkö **Tuomas Koskelan** mukaan lähtökohtana oli halu kohdentaa rahoitusta RAY:n keskeisiksi katsomiin teemoihin ja edistää tiettyjä asioita vahvaan verkostoitumiseen ja järjestöjen keskinäiseen yhteistyöhön perustuen.

”Toki haluamme myös parempia tuloksia projekteista, ja näyttää siltä, että ohjelmatoiminnalla niitä myös saadaan”, hän sanoo.

Tarkoitus on vahvistaa järjestötoiminnan tuloksellisuutta ja vaikuttavuutta sekä paikallisen yhteistyön tiivistämistä. Tässä on myös onnistuttu, sillä seurannan perusteella yhdessä on saatu aikaan enemmän kuin yksin tekemällä.

Yksinkertaistettuna kyseessä on uudenlainen tapa rahoittaa: projektit kootaan yhteiseen verkostoon ja mukaan päässeille tarjotaan heidän tarvitsemaansa tukea sekä RAY:n että ohjelmia koordinoivien järjestöjen toimesta. Vanhustyön keskusliitto koordinoi Eloisa ikä -ohjelmaa ja Lastensuojelun keskusliitto Emma & Eliasta, kun taas Paikka auki -ohjelmaa edistetään suoraan rahoittajan puolelta.

Kyselyiden mukaan järjestöt ja hankkeet ovat olleet ohjelmiin erittäin tyytyväisiä.

”Vähintään 95 prosenttia hanketyöntekijöistä pysyisi mieluummin mukana avustusohjelmissa kuin toimisi omillaan”, Koskela kertoo saadusta palautteesta.

Avustusohjelmille voinee siis ennustaa jatkoa.

”Kaavailuja tulevista ohjelmista on jo tehty, mutta ei vielä lopullisia päätöksiä.” ▶

Kota ry:n Operation awesomessa pelkän luennoinnin sijaan lähdetään kaupungille tutustumaan nuorten työvoimapaalveluihin tai vaellukselle metsään.

Nuorille töitä

Usein saa lukea, kuinka vaikeaa korkeakoulutettujen on työllistyä näinä taloudellisesti vaikeina aikoina ja kuinka satojen hakemusten jälkeenkään ei ansioluettelo täydenny. Työmarkkinoilta löytyy kuitenkin vieläkin kilpaillumpia paikkoja.

”Jos laittaa hakuun säällisen paikan, jota voi hakea ilman koulutusta ja josta saa kohtuullisen korvauksen, sinne on tuhansia hakijoita – eikä kymmeniä tai satoja kuten korkeakoulutetuilla”, sanoo RAY:n erityisasiantuntija **Timo Mulari**.

”Mitä nuorempi ja kokemattomampi hakija on, sitä heikommassa asemassa hän on, kuten työelämässä muutenkin”, Mulari jatkaa.

Tähän puuttuu Paikka auki -ohjelma, jonka kehittämiskoordinaattorina Mulari toimii. Tarkoituksena on edistää nuorten työllistymistä ja työelämävalmiuksia. Ohjelma työllistää nuoria järjestöihin, mitä varten RAY:ltä voi hakea palkkausrahaa.

Avustuksia myönnetään sellaisten nuorten palkkaamiseen, joilla ei ennestään juuri ole työkokemusta.

”Työttömien lisäksi ihan yhtä terveitä ovat nuoret, jotka ovat vaikka eläkkeellä mielenterveysongelmien takia. Kyse ei ole työvoimapolitiisista toimenpiteistä, vaan vapaaehtoisista nuorista.”

Paikka auki -ohjelma siis rahoittaa järjestöjä palkkaamaan nuoria ja seuraa tavoitteiden toteutumista. Sen lisäksi siihen kuuluu 22 kehittämissuoriteprojektiä ympäri Suomea, joissa työstetään uusia avauksia siihen, miten nuoria voisi työllistää.

Projektit on suunnattu erilaisille kohderyhmille, kuten mielenterveyskuntoutujille tai maahanmuuttajille tai sille suurelle joukolle nuoria, jotka eivät vielä ole löytäneet omaa juttuaan, vaikka on tullut kokeiltua jo kaikenlaista.

Ohjelmassa puututaan myös ammatikoulupudokkuuteen, sillä tilastojen valossa se on erittäin suuri uhka tulevaisuuden työllistymiselle.

Tällä hetkellä mukana on yli 100 järjestöä, jotka palkkaavat vaikeasti työllistyviä nuoria. Koska tahoja on monenlaisia, niin on työtehtäviäkin, mutta monet nuorista työskentelevät avustavissa tehtävissä.

Useat paikoista ovat sote-järjestöissä, joista monet ovat palkanneet nuoria omasta kohderyhmästään, kuten esimerkiksi kuulovammaisia.

”Ohjelmalla on suuri vaikutus niihin nuoriin, joilla on erityisiä vaikeuksia työllistyä esimerkiksi sairauden tai vamman takia. Jos taas ajattelee

nuorisotyöttömyyttä koko yhteiskunnan kannalta, niin vaikutus tilastoihin jää hyvin pieneksi.”

Työllistymisjakso kestävät vuoden, ja vuosittain työtä saa noin 150 nuorta.

”Vaikka luku on valtakunnallisesti melko vähäinen, niin yksilötasolla se on suuri. En voi sanoa, että ohjelmalla on korjattu Suomen nuorisotyöttömyyttä, mutta siihen osallistuneet ovat ilmoittaneet hyötynensä paljon.”

Ohjelma kantaa nuorta vielä työllistymisjakson jälkeenkin, sillä vuodessa oppii erilaisia työelämätaitoja ja saatu työkokemus auttaa tulevaisuuden työnhaussa. Viimevuotiseen vapaaehtoiseen kyselyyn vastanneista vain kolmannes oli enää työttömänä ja loput joko töissä tai opiskelemassa.

Lisää tietoa: paikkaauki.fi

Kasvualusta yhteistyölle

Kun erityislasten vanhemmille vertaistukea tarjoava Leijonaemot-yhdistys lähestyi miesten hyvinvointia tukevaa Miessakit-yhdistystä, yhteistyöstä syntyi isille tarkoitettuja vertaistukiviikonloppuja.

Esimerkki on vain yksi kymmenistä konkreettisista tuloksista, joka on syntynyt Emma & Elias -avustusohjelman aikana.

”Ideana on, että suurempi joukko kulkee yhteisten tavoitteiden kautta samaan suuntaan. Kyse on kuitenkin samoista lapsista ja perheistä”, kertoo ohjelmapäällikkö **Ulla Lindqvist** Lastensuojelun keskusliitosta, joka koordinoi ohjelmaa.

Emma & Elias -ohjelmaan kuuluu yhteensä 32 RAY:n rahoittamaa hanketta, joilla edistetään lasten ja heidän perheidensä terveyttä ja sosiaalista

hyvinvointia. Toimijoita verkostossa on mukana huomattavasti enemmän, sillä yhteen hankkeeseen saattaa kuulua kymmenenkin järjestöä.

”Kaikilla ei ole samanlaisia intressejä, joten siksi on perustettu erilaisia teemaryhmiä. Toiset tukevat pikkulapsiperheitä, toiset puolestaan vanhempia, joiden elämäntilanne on hankala. Esimerkiksi toinen vanhempi voi olla vankilassa tai hänellä on päihdeongelma.”

Yksi suurimmista ryhmistä pureutuu vapaaehtois- ja tukihenkilötoimintaan, joka on järjestöjen ydintä.

”Yhteisestä tekemisestä ja hankkeiden toiminnasta syntyvät ohjelman tulokset, joita me koordinoimme.”

Emma & Elias on siis eräänlainen sateenvarjo-ohjelma tai pikemminkin kasvualusta, kuten Lindqvist määrittelee. Toiminnan tavoitteina on haastaa ▶

Duo kehittää ja järjestää kahden kulttuurin perheille suunnattua valtakunnallista vertaistointia.

Yhteen hankkeeseen saattaa kuulua kymmenenkin järjestöä.

Emma & Elias -logosta on tullut oman alansa laadun tae.

kaikkia aikuisia tukemaan lapsiperheitä, osallistaa lapsia ja tukea vanhempia.

”Ohjelma mahdollistaa sen, että voimme koota yhteen sellaisia ihmisiä, jotka pohtivat samoja ongelmia. Sen ansiosta tieto on virrannut verkostotasolla aivan eri tavalla kuin ennen.”

Ohjelma karsii päällekkäistä työtä, kun jaetaan osaamista ja järjestetään yhdessä koulutusta.

Lindqvistin mielestä teemaryhmätyöskentely on innovatiivista siinäkin mielessä, että järjestöissä tehdään nyt jotain sellaista, mitä ei lue niiden projektisuunnitelmissa. Sen ansiosta on syntynyt epätodennäköisiäkin kumppanuuksia ja tietyt ystävyysuhteita ihmisten välillä.

”Useat hankkeet ohjelmassa ovat alkaneet yhdessä järjestää toimintaa, koska ovat huomanneet, että he tukevat samoja perheitä. Esimerkiksi erityislapsiperheiden parisuhdeiltojen organisoinnissa on

mukana useita ohjelmaan kuuluvia.”

Tuhansien järjestöjen maassa Emma & Elias -ohjelman antamaa tukea viestintään on myös pidetty erityisen arvokkaana. Lindqvistin mukaan etenkin pienille järjestöille se on ollut kullannarvoista.

”Tulosten lisäksi hankkeiden raportit ovat yhteistyön myötä parantuneet.”

Kuluneen viiden vuoden aikana Emma & Elias -logosta onkin tullut oman alansa eräänlainen laadun tae - kuten esimerkiksi ravitsemuksellisesti laadukkaisiin elintarvikkeisiin lätkäistystä Sydänmerkistä.

Ohjelma pyrkii nyt juurruttamaan toimiviksi havaitut toimintamallit käytäntöön, jotta ne leviäisivät järjestökentälle mahdollisimman laajalti.

Lisää tietoa: emmaelias.fi

Duo-toiminnan Äiti & vauva -ryhmässä kahden kulttuurin perheiden äidit vauvoineen kokoontuvat kerran viikossa juttelemaan kaksikulttuurisen arjen kysymyksistä.

Eteläpohjalaisen Aijjoos-kumppanuus-toiminnan tavoitteena on ikäihmisten hyvinvoinnin vahvistaminen ryhmä-, vapaaehtoista vertaistoiminnan avulla. Ikäihmiset ovat itse suunnittelemassa toiminnan sisältöä.

Yhdessä ikäihmisten puolesta

Vanhustyön keskusliiton koordinoimassa Eloisa ikä -ohjelmassa luodaan uudenlaista vanhuuskulttuuria, jossa ikääntyneet itse ovat toimijoita. Tarvetta löytyy, sillä Suomessa elää runsaat miljoona yli 65-vuotiasta.

Ohjelman piiriin kuuluu 31 sosiaali- ja terveysalan järjestöjen hanketta tai toimintaa ympäri Suomea Helsingistä Utsjoelle asti. Niiden tavoitteena on luoda entistä parempaa arkea ikäihmisille niin maaseudulla kuin kaupungissa.

”Järjestöjen välinen yhteistyö on uutta tässä mittakaavassa. Ei tarvitse kilpailla keskenään rahoituksesta, vaan voimme rakentaa kehittämissä työtä yhdessä”, kertoo ohjelmapäällikkö **Reija Heinola**.

Eloisa ikä -ohjelman tavoitteina on ensinnäkin luoda mahdollisuuksia ja edellytyksiä ikäihmisten osallisuudelle ja mielekkäälle tekemiselle. Toiseksi tarkoituksena on kehittää paikallisia yhteistyömalleja ikäihmisten hyvinvoinnin vahvistamiseen, arjessa selviytymistä uhkaavien ongelmien tunnistamiseen ja varhaiseen välittämiseen sekä ongelmia kohdanneiden auttamiseen. Kolmantena tavoitteena on vaikuttaa yhteiskunnan ja kansalaisten asenteisiin myönteisen ikäidentiteetin vahvistamiseksi.

Ohjelmassa on mukana runsaat 80 hanketyöntekijää. Heinolan mukaan yhteistyön ansiosta kuva ikääntymisestä on lauantunut, todellistunut ja tullut moninaisemmaksi. Perinteisten vanhusjärjestöjen

lisäksi ohjelmaan onkin saatu mukaan kansanterveys- ja potilasjärjestöjä sekä ihmisoikeus- ja maahanmuuttajajärjestöjä.

”Avustusohjelmassa pääsemme jakamaan ideoita projektien kesken, joten koordinointi on mahdollistanut hyvää ristipölytystä verkostoimalla järjestöjä keskenään.”

Yhteistyö perustuu kannustamiseen ja innostamiseen sekä verkoston kokoamiseen, missä avoin ja selkeä viestintä on keskeisessä roolissa.

”Nopea tiedonvälitys mahdollistaa nopean reagoinnin sekä hyvien käytäntöjen levittämisen.”

Kehittävän seurannan ja arvioinnin ansiosta toimintaan on mahdollista puuttua hankkeen aikana sen sijaan, että projektin lopuksi vain todettaisiin, miten sujui - hyvin vai huonosti.

”Parhaimmillaan yhteistyö on ollut todella innostavaa. Palautteiden perusteella hankkeet ovat hyötyneet toisistaan valtavasti. Yhdessä saadaan enemmän aikaan”, Heinola sanoo.

Hän luettelee lisää avustusohjelman hyviä puolia: keskinäinen sparraus, osaamisen jakaminen, näkökulmien avartaminen ja päällekkäisyyksien välttäminen. Yhteistoiminnan ansiosta hankkeiden laatu paranee - ja mikä tärkeintä, ikäihmisten ääni yhteiskunnassa vahvistuu.

Vanhustyön keskusliiton tutkijoiden tekemien haastatteluiden ja kyselyiden mukaan ohjelmassa mukana oleviin hankkeisiin osallistuminen on lisännyt ikäihmisten arjen toimeliaisuutta, vapaaehtoistoimintaan osallistumista, itsestä ja toisista huolehtimista, lisännyt osallisuuden ja merkityksellisuuden tunnetta sekä mielen hyvinvointia ja vähentänyt yksinäisyyttä ja syrjäytyneisyyttä.

”Ohjelmatoiminnalla ei ole kauheasti merkitystä, elleivät ikäihmiset itse saa siitä jotain hyvää. Alustavasti näyttää siltä, että olemme oikealla tiellä ja toimintaa kannattaa kehittää.” ♦

Lisää tietoa: *Yhdessä syntyy enemmän - Ohjelmakoordinaatio järjestöjen kehittämistoimintaa tukemassa (VTKL, 2016), eloisaika.fi ja innokyla.fi*

